

De geschiedenis van Vijftig jaar samenwerking

De samenwerking tussen de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland en de Landbouwhogeschool te Wageningen betreffende de Bijenbibliotheek bestaat 50 jaar. In oktober 1935 werd de bibliotheek van de VBBN als een aparte collectie opgenomen in de Bibliotheek van de LH.

Uit een verslag van de toenmalige bibliothecaris van de VBBN, de heer L.J. van Rhijn, (Maandschrift voor Bijenteelt, 1935) blijkt, dat de vereniging in 1898 is begonnen met het samenstellen van een collectie bijenboeken. Nadat de Kapitein-paardenarts van Rhijn, later Majoor-paardenarts titulair, wegens slechthorendheid op 56-jarige leeftijd gepensioneerd werd, nam hij in 1915 de verzorging van deze collectie op zich.

In 1935 was deze verzameling al uitgegroeid tot een bibliotheek van 700 boeken (35 m) en losse nummers van 26 tijdschriften. De zolder van het Bijenhuis was volgens de heer van Rhijn niet een geschikte plaats om boeken op te slaan; de temperatuur en de luchtvochtigheid veranderden daar met de jaargetijden. Op 27 februari 1935 stelde het Hoofdbestuur van de VBBN voor om de bibliotheek onder bepaalde voorwaarden te huisvesten in de Landbouwhogeschool. Dit voorstel werd door de Algemene Vergadering op 1 mei 1935 zonder hoofdelijke stemming overgenomen, met als enige opmerking: „terwijl bij eventuele ontbinding van de Vereniging deze boekerij aan het Rijk vervalt”.

In oktober van hetzelfde jaar was de bibliotheek reeds overgebracht naar het nieuwe gebouw waarin de bibliotheek van de LH gevestigd was. De boeken en tijdschriften stonden vanaf dat moment „brandvrij, stofvrij en in een lokaal met centrale verwarming” opgeslagen. De samenwerking tussen de VBBN en de LH betreffende de bijenbibliotheek was een feit geworden. De overplaatsing was in minder dan een jaar geregeld.

Eerste jaarverslag

De bibliothecaris schreef in het jaarverslag: „Het jaar 1935 is een mijlpaal in de geschiedenis van de bibliotheek omdat door de overbrenging der boeken naar de LH deze ook ter beschikking komen van alle imkers en alle belangstellenden in de Bijenteelt van geheel Nederland . . . . Een voordeel is ook de franco toezending van boeken; dit deed het aantal verzendingen merkbaar toenemen en klom tot 333. . . De uitgaven voor de bibliotheek zijn dit jaar hoog geweest; er was op 1 januari reeds een nadelig saldo van f 35,72½, nu kwam daarbij een groot bedrag voor onderhoud

der boeken . . . het was noodzakelijk vele boeken opnieuw te laten inbinden.

Ik ondervond daarbij van het HB alle medewerking zodat de bibliotheek een goede indruk maakt. „De vergoeding aan de bibliothecaris bedroeg f 150,—; de onkosten van de bibliotheek waren f 160,—.

In het jaarverslag over 1937 schrijft de bibliothecaris: „Het herhaalde uitlenen van een bepaald werk, sommige boeken zijn bijna altijd uit, maakt, dat deze daar sporen van gaan dragen, wat het onderhoud kostbaarder maakt. Op mijn verzoek is de toelage (van het HB) voor de bibliotheek tot f 200,— verhoogd en f 10,— is beschikbaar voor correspondentie”. „In dit jaar werden 485 uitleeningen verzorgd”.

De uitleenvoorwaarden werden veranderd: alleen voor pakketten onder de 2 kg bleef gelden, dat ze franco verstuurd werden. Verder moest de lener een bewijs van ontvangst getekend en per ommekeer terugzenden, samen met de eventueel door de bibliotheek gemaakte frankeringskosten. De aankondiging was ondertekend door de heer van Rhijn en de bibliothecaris van de LH dr. H.N. Kooiman.

Eerste catalogus

De eerste catalogus werd in 1938 door de heer van Rhijn samengesteld. Tot 1940 werden door bibliothecaris van Rhijn mededelingen in het Maandschrift geplaatst; hij was toen 81 jaar!

In 1946 verscheen de tweede catalogus, nu van de hand van de bibliothecaris van de Centrale bibliotheek dr. H.N. Kooiman. In de „Wenken betreffende aanvragen en gebruik van boeken uit de bibliotheek der vereeniging” noemde hij „Bij het aanvragen van boeken verdient het aanbeveling een wenschlijst te zenden. Deze dient te bevatten naam en adres van den aanvrager, schrijver, titel en plaatsnummer van elk boek. Deze lijst wordt door ons, na afstreping van het gezondene, met de boeken geretourneerd en kan bij een volgende aanvraag opnieuw gebruikt worden. Den lezers wordt dringend verzocht zich stipt te houden aan de voorschriften van het reglement. Houd de boeken schoon”.

De bijenbibliotheek omvatte toen 950 boeken en 85 tijdschriften en andere periodieken. Tot 1961 verschenen er 3 supplementen op de catalogus.

Vanaf 1946 was de vereniging niet meer direct betrokken bij het beheer van de collectie; de verzorging van het bezit van de vereniging werd volledig overgelaten aan de LH. De bibliothecaris bracht jaarlijks verslag uit aan de vereniging.

de bijenbibliotheek tussen VBBN en LH

Niet meer werkbaar

Deze constructie bleek niet te werken. Vooral omdat er geen duidelijke afspraken tussen de VBBN en de LH gemaakt werden betreffen het dragen van de kosten van verzorging en aanvulling van de collectie, bleef na 1961 het bindwerk achterwege en werd de boekencollectie niet aangevuld. De toestand waarin de bijenbibliotheek verkeerde verslechterde zienderogen.

In 1961 werd aan de LH, onder leiding van Prof.dr. de Wilde, door drs. J. Beetsma begonnen met het bijenonderzoek. Ten behoeve van het onderzoek, het onderwijs aan de studenten en de voorlichting van de imkers was het nodig om over een goed geoutilleerde bibliotheek te kunnen beschikken. Het was niet zinvol om naast de bestaande bijenbibliotheek in de Bibliotheek van het Planteziektenkundig Centrum opnieuw met een collectie te beginnen. In die periode werden in hoofdzaak boeken aangeschaft die nodig waren voor het onderzoek. Omdat de tijdschriftenportefeuille niet meer rouleerde, konden de pas uitgekomen nummers alleen nog op de Centrale Bibliotheek worden geraadpleegd.

Nader beraad

Tijdens gesprekken tussen Prof.dr. J. de Wilde, drs. J. Beetsma en enkele HB-leden van de VBBN werd in 1976 het plan opgevat om deze situatie te gaan verbeteren. Het voorstel om de Bijenbibliotheek over te plaatsen naar de Bibliotheek van het Planteziektenkundig Centrum werd in de periode 1976-1982 herhaalde malen besproken.

Aan deze besprekingen werd deelgenomen door: de VBBN-voorzitters: de heren Mr. L.R.J. Ridder van Rapard en J.J. Speelziek, de HB-leden: de heren redacteuren (H.G. Maagendans, Chr. Maillie), drs. P.C. Muntjewerf, C. Pater Jzn en T.A. Visch. De LH-deelnemers waren Prof.dr. J. de Wilde en drs. J. Beetsma (Bijenonderzoek), de heren ing. G.J. de Bruijn en W. van der Vet (Bibliotheek Planteziektenkundig Centrum), drs. G.G. van Wijk en drs. H.M. Lucas (Centrale Bibliotheek). De besprekingen liepen steeds weer vast op de volgende punten: 1. het eigendomsrecht op de bijenbibliotheek (waarde geschat op f 8000,—), 2. de zeer hoge kosten van het achterstallig bindwerk en van het catalogiseren van de boeken (geschat op f 15.000,—) en het ruimte gebrek in de Bibliotheek van het Planteziektenkundig Centrum.

Opgaande lijn

Nadat in 1980 de benodigde ruimte vrijkwam en het standpunt van de VBBN betreffende het eigendomsrecht veranderd was, konden de besprekingen hervat worden.

Op 28 mei 1982 werd een overeenkomst tussen het College van Bestuur van de LH en het HB van de VBBN getekend.

De selectie en overplaatsing van 1250 boeken (opgave drs. G.G. van Wijk, 1981) kon beginnen. Samen met de toenmalige bibliothecaris van het Planteziektenkundig Centrum, ir. W. van der Vet en het mede-lid van de Bibliotheekcommissie, de heer T.A. Visch, werd het werk uitgevoerd. Alle boeken, die niet de bijenteelt of de bijenkunde betroffen en de dubbele exemplaren van bijvoorbeeld oude cursusboeken, werden overgebracht naar het Bijenhuis.

Uit de verschillende taalgebieden werden de belangrijkste tijdschriften aangehouden; typische verenigingstijdschriften werden eveneens naar het Bijenhuis overgebracht. Oude boeken vonden een plaats in de afdeling speciale collecties van de LH.

Voor het inpassen van de boeken en tijdschriften in de geautomatiseerde catalogus van het Landbouwkundig bibliotheeknetwerk van de LH en instellingen van landbouwkundig onderzoek werd zeer veel werk verzet door de huidige bibliothecaresse mevr. ir. J.H.D. Brouwer en de bibliotheek-assistenten mevr. I. Otter-Beenen, mevr. M. Roseboom-de Vries en de heer J. Soolsma.

Nieuwe catalogus

In april 1984 kon in het Maandblad aangekondigd worden, dat de uitlening opnieuw gestart was.

In november 1985 werd door de LH een computeruitdraai van de boeken geleverd; de catalogus van de bijenbibliotheek zal begin 1986 door de vereniging worden uitgegeven. Via de in de Bibliotheek van het Planteziektenkundig Centrum aanwezige microfiches en de Apicultural Abstracts kunt U de weg vinden naar de literatuur betreffende bepaalde onderwerpen.

Als gevolg van bezuinigingen door de vereniging werd o.a. de bibliotheekcommissie opgeheven. De betrokkenheid van de vereniging met de bijenbibliotheek is daardoor teruggebracht tot een jaarlijkse bijdrage voor het aanschaffen van nieuwe boeken en het aanstellen van de heer J.J. Speelziek als coördinator tussen de VBBN en de Bibliotheek van het Planteziektenkundig Centrum.

Gezien de zwarte periode (1961-1982) in de geschiedenis van de bijenbibliotheek, is het naar mijn mening noodzakelijk, dat meer leden van de vereniging actief betrokken blijven bij deze bibliotheek. Deze betrokkenheid zal stimulerend werken op het instandhouden en uitbreiden van deze voor Nederland unieke collectie.

DE NIEUWE BIJENBIBLIOTHEEK: GEBRUIK.

Tijdschriften en boeken liggen niet alleen in de boekhandel vlak bij elkaar, ze worden ook op dezelfde drukpersen gedrukt en verder liggen ze ook in de denkwereld vlak naast elkaar. In de menselijke geest komen ze uit een gelijksoortige bron: iemand heeft iets mee te delen en iemand anders denkt dat hij wel wat met die mededeling kan doen.

Met het bovenstaande wil ik maar zeggen dat een redactie en een bibliotheek meer dan een beetje met elkaar van doen hebben. Groot was onze belangstelling dan ook toen we van de heer Beetsma, die bij de meeste imkers wel geen introductie nodig zal hebben, te horen kregen dat eerstdaags de catalogus van de bijenbibliotheek uit zou komen. Eindelijk is het dan zover dat we, via een gedrukte opgave, de beschikking over dat, wat in onze Bibliotheek aanwezig is, onder ogen kunnen krijgen. Hoe die catalogus eruit ziet kunt u uit bijgaand plaatje afleiden en laten we allereerst vaststellen dat, wilt u weten wat er te koop is, u er wél aan zou doen de benodigde f 3,75 daarvoor vast weg te leggen.

Daarvoor krijgt u een boekwerkje in handen dat ongeveer 800 titels vermeldt, die allen, als altijd bij dit soort bibliotheken, gratis naar u worden toegezonden. Maar, let op, de terugzendkosten zijn voor uw rekening en die zijn niet gering als het om een wat omvangrijk boekwerk gaat. Ik zal ze aan het slot van dit artikelje voor u op een rij zetten.

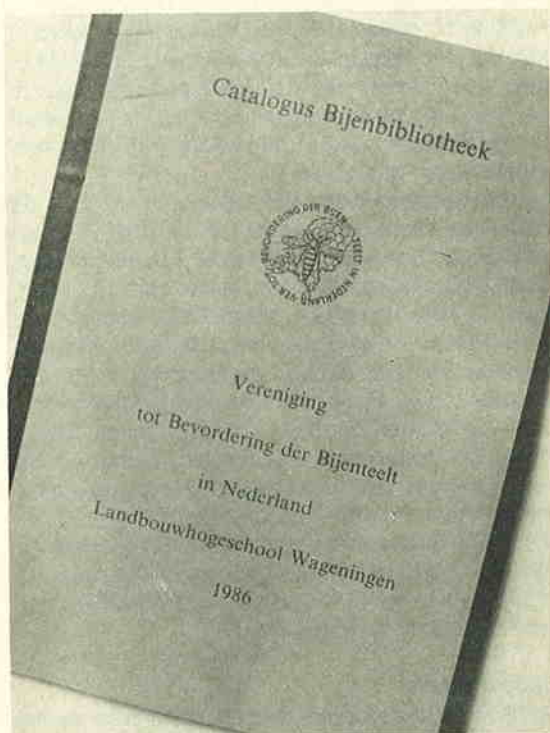
Eerst wil ik de vraag beantwoorden of er dan zoveel te juichen valt bij deze nieuwe levensfase van onze Bibliotheek. Het antwoord is een volmondig ja. Maar enig overleg bij het juichen zou kunnen helpen om verstandig gebruik te maken van de nu opnieuw ontsloten schat aan kennis.

Ik kan me voorstellen dat de catalogus wat bevreemdend werkt als je er voor het eerst mee kennis maakt. Ten eerste zult u maar weinig nederlandse titels tegenkomen. De meeste boeken zijn dus in Frans, Duits of Engels en moet je in zo'n taal wat thuis zijn om het te begrijpen. Aan de andere kant kun je een vreemde taal eigenlijk niet beter leren dan via een bekend terrein, in dit geval de bijenhouderij, omdat je dan tenminste houvast hebt aan het onderwerp dat behandeld wordt. Een beetje moed kan dus geen kwaad.

Zo af en toe kom je in de catalogus samenvattingen van onderwerpen tegen. Zo zie ik op p. 33 van de catalogus een samenvatting van een 11 bladzijden tellende overdruk over residuen van mijtbestrijdingsmiddelen in honing. Dit alles van de hand van J.D. Kerkvliet c.s. en mocht u zoiets aan de bibliotheek op willen vragen dan kun je er bijna zeker van zijn dat het in gefotocopieerde toestand aan u wordt opgestuurd, waarbij dan de (geringe) kosten in rekening worden gebracht.

Het mooiste is wel als u een stuk drempelvrees zou weten te overwinnen en eens ging kijken naar wat de bijenboeken voor u zouden kunnen betekenen. We zijn in onze informatiemaatschappij nu zover gevorderd dat alles zoals in een supermarkt op planken wordt aangeboden, zodat je als het ware tevoren kunt nagaan wat dit of dat voor je kan betekenen. Trekt u daar eens een middagje voor uit, maak dan een lijstje op met titels die u op de duur zou kunnen behappen. U zult bovendien achter een uitleenbalie vast wel iemand vinden die u behulpzaam zal willen zijn, maar in de eerste plaats moet u natuurlijk trachten uzelf te helpen. U zult ook spoedig genoeg wennen aan alle afkortende letters en de cijfers die bij iedere boektitel vermeld zijn. Eigenlijk is slechts het uit cijfers en punten samengestelde getal rechts onder iedere titel voor een identificatie van belang. Dus als u dat vermeldt zit u al gebakken.

Met de bereikte samenwerking tussen wetenschappelijk landbouw onderwijs en de VBBN kunnen we, om kort te gaan echt wel blij zijn. Als er in gezamenlijkheid verder aan wordt getimmerd en een boekgerichter denken ook ik de subverenigingen in het land zou kunnen doordringen, dan kun je veilig stellen dat we de bijenteelt goed aan het bevorderen zijn. En dat is, als altijd, onze bedoeling.

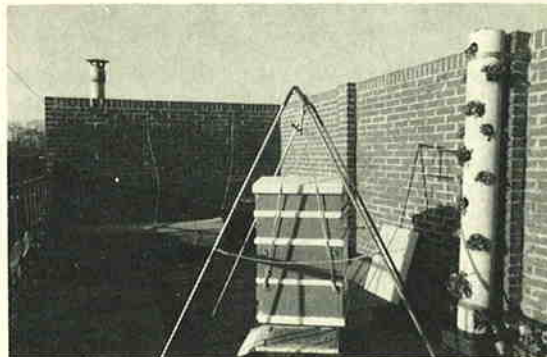
Voor f 3,75 krijgt u de beschikking over 800 titels die de bijenbibliotheek ontsluiten.

Ten laatste nog dit: een boek als het Werkboek Bijenhouden van Speelziek (J.J.) zal als u het terugstuurt als postpakket op f 6,50 komen. Een pil als bijvoorbeeld „The Hive and the Honeybee” van Dadant komt u op f 7,75 te staan, maar samen zouden ze dat laatste ook kosten.

Een beetje passen en meten misstaat hier niet, evenals uw aandacht voor een uitstekende verpakking voor de reizende boeken. Ik zou zeggen: zoals u uw reizende bijen verzorgt zo dient u ons gezamenlijk boekenbezit te verzorgen, m.a.w. aan lekkende verpakkingen hebben zowel imkers als bibliothecarissen een grondige hekel.
J. Wesdorp

Wist u dat...

- ... dat deze rubriek met ditjes en belangrijke datjes enorm populair dreigt te gaan worden? Zodanig zelfs dat terwille van het goede evenwicht we ons ook hier beperkingen op moeten leggen om de zaak in de hand te kunnen houden? Hieruit blijkt maar weer de enorme behoefte die er binnen een bijenkast, of vergeving, ik bedoel natuurlijk binnen de bijenvereniging bestaat aan communicatie.
- ... bijvoorbeeld ook imkers uit Haarlem bezig zijn met het uitwisselen met buitenlandse imkers. Men verwacht in Noordholland's hoofdstad dat eind april of begin mei een vijftigtal Oostenrijkse imkers kennis komen maken met de nederlandse imkermethodiek. Of zouden ze in Haarlem straks allemaal overtuigd raken van de voordelen van Carnica's? In ieder geval nog volop gelegenheid iets van het bollenland te genieten.
- ... onze eigen bijenteeltconsulent verlot ontving voor het uitvoeren van een studiereis zo ongeveer rondom de tijd dat u dit Groentje ontvangt. Dr. van Heemert maakt een reis naar het nog steeds in problemen verkerende (communistic) Vietnam, een land ook waar van oudsher Varroa voorkomt.
- ... de redactie zich nu al bereid verklaart wat van de schaarse ruimte in dit blad in te ruimen voor zijn ongetwijfeld interessante reisverhaal?
- ... u wist natuurlijk wel dat veel imkers op de een of andere manier ontdekken hoe ze dingen anders, beter kunnen doen. De heer T. Wolting uit Hoogeveen vroeg of wij wisten dat hij een bijenlift gefabriceerd had uit oude tentstokken, waarvan hierbij een plaatje.
"Wil men in de onderbak kijken dan doet men de koordjes aan de schroeven van de tweede bak en zo stoort men de bijen het minst" zegt hij. De schroeven zijn zover door de buitenwand van de simplexkasten doorgedraaid dat ze de binnenbak klem zetten. Zo en dat weet u nu ook weer.

En wilt u nog weten wat die witte buis op de achtergrond is van de foto? Wel dat is een witgeschilderde dikke plastic buis met 15 gaten van zo'n 8 cm doorsnee waarin klimaardbeien oftewel „doorbloeiers". Door de bijen bestoven en goed van water voorzien leverden ze een rijke oogst, maar dat hoef ik niet te zeggen want dat zie je op de volgende foto wel.

- ... misschien nog net op tijd zou u misschien willen weten dat er tussen 12-14 mei in Toulouse, Frankrijk aan het „Institut de l'Abeille", Museum d'Histoire Naturelle 35 allées Jules Guesde (Toulouse) een demonstratie met expositie gegeven zal worden met materiaal rond de kunstmatige inseminatie. Het betreft een Apimondiasymposium met als voertaal Frans (merendeels denk ik) en ook Engels. Het Bijenhuis voorziet u desgewenst van verdere inlichtingen.